

ثالث دنون فوس وفتح را گویند **آذر** با ذال نقطه دار بر وزن بازار نام ماه اول بهار است از سال رومی و بود از آفتاب
 در برج حوت **آذر** **مراقبون** بفتح هزه و ضم تخانی و سکون فا و واو و نون نوعی از زرد الجراست و آنرا کف دریا نیز گویند
آذر **مطلی** س بضم نای حلی و سکون واو و سین بی نقطه نام حکیم است که مادر عذرا را با و بزنی داده بودند **آذر** اگر چه
 این لغت بطریق مفرد و مرکب بنا بر مشهور بفتح ذال نقطه دار است لیکن صاحب فرهنگ جهانگیری بضم ذال نقطه دار تصحیح کرده
 و شرح بسیار طولانی بر آن نوشته است مجله یعنی آتش است که بعربی نار خوانند و نام فرشته نیز هست که موکل آفتاب است و امور
 مصالحی که در روز آفتاب واقع شود با و تعلق دارد و نام ماه نهم بود از سالهای شمسی و آن مدت بودن آفتاب است در برج فوس
 و نام روز نهم باشد از هر ماه شمسی و بموجب رسمی که میان فارسها مقرر است که چون نام روز با نام ماه موافق آید آن روز را عید
 و جشن سازند در این روز از این ماه عید است و آتشها را بر رویند و مزین کرد و آتش در این روز نیک است تا خن چید و مسترد
 و آتشها نذر رفتن و گناه از عشق هم هست **آذر** **مرا** **بای** نام آتشکده تبریز است و معنی ترکیبی آن معموره آتش باشد چه آذر آتش
 و آباد معموره را گویند و نام معموره شهر تبریز است **آذر** **مرا** **بای** کان با کاف فارسی بالف کشیده و بنون زده نام شهر تبریز
 و نام آتشکده تبریز است گویند چون در تبریز آتشکده بسیار بوده است بنا بر این بدین نام موسوم شده است **آذر** **مرا** **بای**
کون سکون واو و نون آتشگاه و کلخ حمام و کوره آهنگری و امثال آنرا گویند **آذر** **مرا** **بای** بکسری حلی و سکون تخانی
 دنون نام آتشکده چهارم است گویند که عجمان راهفت آتشکده بوده بعد دهفت کوب و آنها این است آذر مهر و آذر بهرام و
 آذر توش و آذر امین و آذر حزین و آذر برزین و آذر نردشت و هر یک از این آتشکده ها را منسوب بیکی از کواکب سبعه میدانند
 اند و بخوری که متعلق بان کواکب بوده می سوخته اند **آذر** **مرا** **افرو** مر بضمفی آتش افروز است و آن ظرفی باشد میان خالی میان
 کله آدمی و سوراخ تنگی دارد چون او را گرم کنند و میان آب فرو برند آب بخود کشد و چون بر کنار آتش بنهند بخاری از آن
 بر آید که آتش افروخته گردد و نام مرغی هم هست که او را قفس میگویند **آذر** **مرا** **افرو** با زا و نقطه دار بالف کشیده معنی آذر افروز
 که آذر آتش افروز باشد و آن از مخترعات جالینوس است **آذر** **مرا** **بای** بابای امید بالف کشیده و بدل زده نام یکی از مؤبدان و
 دانشمندان بوده است **آذر** **مرا** **بای** کان با کاف فارسی بالف کشیده و بنون زده نام آتشکده بوده که در تبریز بنا کرده بودند و معنی
 ترکیبی آن نکه دارنده و حافظ خازن آتش بود چه آذر معنی آتش و باد کان بمعنی نکه دارنده و خزاننده دار و حفظ کننده باشد و معنی مجاز
 آن آتشخانه است و بعربی بیت النار خوانند و نام شهر تبریز **آذر** **مرا** **بای** کان بابای حلی بر وزن و معنی آذر بایکان است
 که آتشکده تبریز و نام شهر تبریز باشد و نام ولایتی هم هست که تبریز شهر آن ولایت است گویند و قتی که او غوز آن ولایت را گرفت و حصار
 مرخزار ارجان که یکی از عمال ولایت آذر باچال است او را خوش آمد و فرمود که هر یک از مردم او یکدا من خاک بیاورند و اینجا بریزند
 و خود بنفس خود یکدا من خاک آورد و بر بخت تمام لشکر مردم او هر یک دامن خاک بیاورند و بر بخت نشسته عظیم بهم رسید نام او نشسته
 را آذر بایکان کرد چه آذر بلفظ ترکی بمعنی بلند است و بایکان بمعنی بزگان و محشما و اینجا را بدان مشهور گردانید و مقرب آن
 آذر باچال است **آذر** **مرا** **بای** نام آتشکده ششم است که در فارس برزین نام شخصی از خلفای ابرهیم زردشت ساخته بود
 و بعضی گویند روزی کبیر و سوار بود و میرفت ناگاه صدای رعید بمجربید چنان مهیب که کبیر و خود را از اسب انداخت
 اثنا ساعت افتاد و برزین اسب او خورد و برزین افروخته گردید و دیگر نیک داشتند که آن آتش فرو نشیند و همانجا آتشکده
 ساختند و آذر برزین نام کردند **آذر** **مرا** **بای** بر وزن نازک خوکل اشناست و زرد رنگ میباشد و بوتان پر خارا است و گو

اورا کلمه شوی گویند و بعضی فلاخوانند و بعضی گویند آذر بویج خار لیست و کل زردی دارد و شیر از با چوبک شناخته
 گویند آذر بویج هر بفتح بای حلی کل اشناست و بعضی گویند بویج زعفرانست و بعضی دیگر گویند که بویج خار لیست که
 شیر از با چوبک اشنان خوانند و تجود میریم نوعی از آنست گویند اگر زنی آبتن نشود قدری از آن بخورد بر کبر و آبتن
 کرد آذر مهر اسر نام آتشکده سیم است از جمله هفت آتشکده فارسیا و مجموع در آذر آیین گفته شد آذر مهر پهل
 بکسر بای فارسی و سکون تختانی و برای پی نقطه بالف کشیده خادم و خدمتکار آتشکده را گویند آذر خرن و بضم خا
 نقطه دار نام آتشکده شیراز و بعضی آتشکده پنجم میدانند و آذر خورداد با واو معدوله هم نوشته اند و نام یکی از مؤبدان و
 دانشمندان هم هست که این آتشکده او ساخته بوده است و نام ملکیت با اعتقاد فارسیا که بمانند آتشکده ها نام آذر
 آذر خرن بضم خای نمند نام آتشکده پنجم است از جمله هفت آتشکده فارسیا و آن بتفصیل در بحث لغت آذر آیین
 نوشته شده آذر خرن بضم خای نمند و سکون شین فرشت نام روز نهمست از ماه آذر و فارسیا این روز را مانند روز
 مهرگان مبارک دانند و در روز جشن کنند و عید سازند و جمیع آتشکده ها را صفا دهند و زینت کنند و در این روز مهر
 و ناخر کبر رفتن را نیک میدانند آذر زرن و شت نام آتشکده هفتم است از جمله هفت آتشکده فارسیا و در آذر
 مذکور شد آذر شپ بفتح شین فرشت نام فرشته ایست موکل بر آتش و پیوسته در میا آتش میباشد و بعضی سمند هم
 آمده است آذر ششپ بفتح شین نقطه دار و سکون سین پی نقطه و بای فارسی نام فرشته ایست موکل بر آتش و پیوسته
 در آتش میباشد آذر شین بکسر شین و سکون تختانی و نون سمند را گویند و آن جانور است که در آتش متکون گردد
 آذر طوس بضم طای حلی و سکون واو و سین پی نقطه بمعنی آذر طوس است که شوهر مادر عذرا باشد آذر فرقا
 بکسر فای بمعنی آذر افزون است که آتش افزون باشد و آن ظرفیت میان خالی همیات کله آدمی و حقیقت آن در آتش افزون گفته
 شد آذر فرقا بکسر فای بمعنی آذر افزون است که آذر فرزند باشد آذر کشپ بفتح کاف فارسی و سکون شین نقطه دار و
 بای فارسی نام فرشته ایست موکل بر آتش و پیوسته در آتش میباشد و مخفف آذر کشب هم هست آذر کشپ بفتح شین
 نقطه دار و سکون سین و بای فارسی نام آتشکده کشتا است که در بلخ ساخته بوده است و تمام کجهای خود را آنجا گذاشته و در
 القرنین او را خراب کرد و کجها را برداشت و مطلق آتشکده را نیز گویند و بمعنی برق هم آمده است و آتش و آتش پرست را نیز گفته
 و نام فرشته ایست موکل بر آتش و پیوسته در آتش مقام دارد و معنی ترکیبی آن آتش جهنده باشد چه آذر بمعنی آتش است و کشپ
 جهنده و خیزگنده آمده است و این معنی مناسب تمامی بیرون دارد آذر کوئن بضم کاف فارسی و سکون واو و نون نوعی از
 شقایقست که کنارهای آن سرخ و میانش سیاه میباشد و بعضی گویند گیاه است سرخ رنگ که در میان آب میریزد و بعضی دیگر
 گفته اند که نوعی از با بون است و کل هیند چهار را نیز گفته اند و معنی ترکیبی آن آتش مانند است چه آذر بمعنی آتش و کون بمعنی
 باشد و نام اسبی هم هست و سمند را هم گویند آذر کیش بکسر کاف و سکون و تختانی و شین فرشت آتش پرست را
 گویند آذر م بفتح رابع و سکون میم زین اسبی را گویند که نمذ زین آن دو نیم باشد و بمعنی نمذ زین هم آمده است آذر راه
 نام ماه نهم است از سالهای شمسی و آن بودن آفتاب بود در برج قوس آذر زک بفتح زالت بر وزن کاله رنگ بمعنی روشن
 و نورانی آتش باشد و بمعنی ریج و محنت صعب و غم سخت و هلاکت نیز گفته اند آذر نوش بضم نون و سکون دو و و شین
 بمعنی نوش آذر است و آن آتشکده دویم باشد از جمله آتشکده فارسیا آذر هاپون نام ساحر بود از نسل سام و خند

خدمت آنکه صفایان میکرد و ذوالقرنین اورا بلیناس حکیم داد و بدین سبب بلیناس را جادوگر میگویند **آفرین** **شنگ**
نام اولین پیغمبر است که بعیم مبعوث شد و اورا **آباد** نیز گویند و امتان اورا **آذر هوشنگیان** خوانند **آفرین** **میرا** **ص** **بابای**
تختانی بالف کشیده و بسین بی نقطه زده صمغ درخت سداب کوهی است و در استسقا بکار برند و بفتح هزه هم آمده است
آفرین **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** را گویند و او پیغمبر او کیت که بعیم مبعوث شد **آفرین** **میرا** **ص**
بروزن و معنی آفر کون است که نوعی از شقایق و گل همیشه بهار باشد و شیراز بان آنرا گل کاو چشم گویند و نام نباتیست که **شکوفه**
او در نهایت سرخی می باشد و بر درهای صلب طلا کنند نافع آید **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
آیدون بمعنی اینچنین است **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
و بمعنی بزه خوب و خاشاک آمده است **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
باشد و بمعنی آفری که روغن را از روغ جدا می کنند هم هست **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
معنی آرا و بزم آرا و امر بدین معنی هم هست یعنی آرایش کن و بیار **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
و نام فرشته باشد که موکلست بر روز آراد و امور و مصالح این روز و تعلق با او دارد گویند در این روز جامه پوشیدن بسیار خوب
و سفر کردن بسیار بد **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
آفرین **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
و قرار بگیرد بمعنی جاه و مقام هم آمده است و باغی را نیز گویند که در میان شهر رده و قصبه باشد **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
سکون نون بمعنی آخر آرام است که باغ میان شهر و قصبه رده باشد **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
آفرین **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
و آراینه را گویند و امر با راستن هم هست یعنی پارای و آرایش کن **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
باشد و رسم و عادت و آیین را نیز گویند و نام نوائیت از موسیقی **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
باربد و خطی که بر عارض خوبان بر آید **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
و عبرت مرفق خوانند **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
و سکون دال امجد مخفف آراد است که نام روزیست و پنجم از هراه شمسی باشد و بسکون نالت معروفست که غله آسیا کرده
باشد و بمعنی بقصر هم آمده است **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
بیشتر مردم فقیر در پیش خورند و آنرا بر پی سینه گویند **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
باشد **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
ترشی یا لارا گویند و آن فرنیست که مانند کفگیر سوراخها دارد و بدان چیزها صاف کنند و کفگیر را نیز گویند و نام **آفرین** **میرا** **ص**
نیز **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
را گویند و آن خاکست که با گاه آینه زد و کل بسازند و بر دیوار و بام خانه مانند **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
فرشت شخصی را گویند که کامل بسازد **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
آراست هم هست که از آراستن باشد **آفرین** **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**
آفرین **میرا** **ص** **بابای** **بکر** **رابع** **بروزن** **آدمیا** **امتان** **آذر هوشنگ** **آفرین** **میرا** **ص**

نام هلوایی بوده ایرانی از لشکر منوچهر و در صنعت تیراندازی عدل و نظیر نداشته چنانچه نری از امل بر و انداخته که قر
 بهل روزه راست گویند آن تیر محوف بوده است و آنرا از شب نیم پر کرده بود و بوقت طلوع آفتاب جانب مشرق انداخته نام
 بسردیم کعباد هم هست که او را کی آرش کشیدی و بکسر تالت بمعنی معنی باشد که در مقابل لفظی است امر شی بکسر تالت و
 رابع و سکون تحتانی بمعنی معنوی باشد که در مقابل لفظی است چه آرش بمعنی معنی است امر شی بضم تالت و سکون غین نقطه
 دار مخفف آدوغ است و آن بادی باشد که با صد از کلو پرونی می آید **آرغاون** بروزی است استاوه نام رودخانه است **آرغاون**
 بضم تالت بروزی آزرده بمعنی غضبناک و خشکن و قهر آلود و جنگ آور باشد و بفتح حرف ص در چیزها را گویند **آرغیش**
 بفتح اول و ثانی بروزی صنم کیش پوست پنج درخت زرشک باشد و آنرا در دارو کما چشم بکار میرند **آرمان** بروزی است
 بمعنی حسرت و آرزو در پنج بردن باشد و پشیمانی و افسوس را نیز گویند **آرمیدک** بکسر میم مخفف آرمیده باشد بمعنی فرار گرفته و ساق
 شده و بسکون میم بروزی دارنده بمعنی در بیخ و افسوس و پشیمانی باشد **آرمش** بکسر میم مخفف آرمش است که ساکن شدن
 و آسایش و فراغت و راحت کردن باشد **آرمون** بروزی و از کون زری را گویند **آرنگ** بروزی قارن مخفف آرمش
 که بندگاه ساعد و بازو باشد و عبرت مرفق خوانند **آرمیخ** بروزی تارنج بندگاه ساعد و بازو است که عرب مرفق گویند و بمعنی
 بازو هم بنظر رسیده که از مرفق باشد تا دوش **آرنک** با کاف فارسی بروزی و معنی آرمیخ است که مرفق باشد تا دوش و زنگ لوز
 را نیز گفته اند و بمعنی مانا و پنداری و کان بری هم آمده است و بفتح و تحت را هم گویند و بمعنی مکر و حیل و فریب نیز هست و بمعنی کونه
 در روش و طرز هم گفته اند چنانکه گویند بدین آرنک یعنی باین طرز و باین روش و بدینگونه و نام میوه هم هست و حاکم ملک را نیز گویند
آرسوخ با غین نقطه دار بروزی فاروق بادی را گویند که از کلو با صد برابرید و بجای غین قاف نیز گفته اند و با عبور قافیه کرده اند
آروین بروزی قارون صفتهای خوب و نیک را گویند **آروینک** بفتح رابع و سکون نون و دال اجدشان و شوکت و شکوه را
 گویند **آروین** بروزی با کدین بخرید و امتحان و آزمائش را گویند **آره** بروزی چاره پنج دین دندانها را گویند **آریدک** بروزی
 بکسر تالت و سکون تحتانی و دال اجد این لغت از اتباع است و بمعنی روانی باشد مانند پاز شکافند و آنرا از سیستان آورند بر بوی
 طلا کنند مانع باشد و خوردن آن زنان را خون حیض آورد و بکسر هزه نیز گفته اند که آرد برید باشد **آرمیخ** بکسر تالت و سکون تحتانی
 و غین نقطه دار کینه و عداوت باشد و سردی و نفرت را نیز گویند که از شخصی رد کسی جا کند و با بمعنی زای نقطه دار هم آمده است
 بسکون زای نقطه دار بمعنی آرزو خواهش ابرام و حرص باشد در جمیع امور و نام جانی و مقامی و نام شهری و مدینه هم هست **آرنیکون**
 زای فارسی بمعنی آسودن باشد و امر با آسودن هم هست یعنی با آسوده شو **آرنکی** بروزی آباد نام شهر است در نواح پنجوان
 و مردم آنجا سفید پوست میباشند و شراب آن ملک شهرت عظیم دارد و مطلق بچیب را گویند یعنی هر چیز که آن عیب نداشته باشد
 بنفید و مجرد و خلاص شده و بجات یافتند را نیز گویند چنانکه اگر کسی گوید فلان را آزاد کردم یعنی از قید بندگی فارغش ساختم و خلاصش کردم
 و سوس سفید را نیز آزاد میگویند چه او از علت کجی و تکیه بشناخ دیگر کردن فارغست و در ختی هم هست که آنرا در هند و سنا بکار
 گویند و درخت آرون و کاور بر را نیز گفته اند و در ختی هم که میوه نهد و همانا که سوسن و سرور با این اعتبار آزاد خوانند و نام درخت
 سرور هم هست گویند از حکمی رسیدند که چندین درخت نامو و پرومند هست چرا هیچ یک را آزاد نمیگویند مگر سرور که هیچ
 میوه ندارد کف هر یک را فصلی معین و وقتی معلومست که گاه می نازد و گاهی پژمرده و سرور از اینها فارغست و پیوسته نازد
 نیکو باشد پس صفت آزادگان این است و نزد محققین کسی است که از تعلقات ظاهری و باطنی خلاص باشد **آرنکی** بروزی

بادال ایجد بالف کشیده و رای فرشت مضموم بواورده نوعی از چند در صحرانیت و پنج او را حله و گویند ضماد آن نقره و منق
 رانانیت **آنزای رخس** درختی است که آنرا در کوهکان زهر زمین و در فارس درخت طاق و طغک میگویند و بعضی علم و
 شجره جره خوانند و منظر مبهوت آن درخت است که برون آنرا همایم بخورند بمیرند و اگر سربدان شوند موی سر را دراز کند و بعضی گویند آنرا در
 درخت درخت طاقت و همین آن بهترین همه چیزها چنانکه آنرا آن مدلت بماند **آنزای صوچ** بکسر میم حلوانیت که از قند و مغز
 بادام و پسته و نخود و قشر سازند و بعضی نخود قندی و بادام قندی و پسته قندی را گویند که بر نکهای مختلف ساخته باشند **آنزای ک**
 با و ابالف کشیده و برای فرشت زده نام صوتیت از موسیقی و نام موضعیت از قزای اسفراین گویند در اینجا انکو بسیار خوب
آنزای ک برون آماده سوسن و سرور را گویند و مردمان ولی شعار و مردمان پیر و صلحا و حلال زاده و اصیل را هم گفته اند و با صلا
 محققین نفسی باشد که از تعلقات بشری برشته و قدش بر بنیاد اخلاق پیوسته و قطره وجودش عین محیط هستی کند **آنزای ک** بکسر
 ایجد تفسیر فارغ بالست و مردم صالح و حلال زاده را نیز گویند **آنزای ی** برون آبادی معروفست که تقیض بندگی باشد و شکر و شکر
 گذاری را نیز گویند **آنزای خ** بفتح ثالث و سکون خای نقطه دار و انهای سخن را گویند بقدر نخود که از اندام آدمی بر می آید و در دهن میزند
 و بعضی نولول خوانند **آنزای ی** بفتح ثالث و سکون خای نقطه دار و انهای سخن را گویند بقدر نخود که از اندام آدمی بر می آید و در دهن میزند
 سوزن و امثال آنست و استر زدن و آژیند بر سنک آسپازدن نزدیک بیکدیگر را گویند **آنزای ک** برون آمده بمعنی رنگ کرده و
 خلائینه شده باشد اعم از سوزن و غیره **آنزای ک** بازای فارسی برون و معنی آزرده است که خلائینه شده و آجیده کرده شده باشد اعم از
 آنکه با سوزن یا چیز دیگر کنند **آنزای ن** برون مادر مخفف آزار است و امر باز کردن و آزار دادن هم هست و بمعنی کج طبع نیز آمده
 و در عربی نام پدر ابراهیم علیه السلام باشد و بعضی گویند ابرهیم است چه پدر آن تاریخ نام داشت لیکن بعد از فوت تاریخ از
 او بر پرورده است **آنزای ی** بابای ایجد برون مادر زاده نام پسر ما را سپند است و او مؤبدی بود از اولاد زردشت معاً
 اردشیر بابکان و در آن زمان حکیمی مانند او نبوده است مکرار دای پسر ویراف که اعلم از او بوده است **آنزای رخس** برون
 ناج بخش شورش و صاعقه را گویند یعنی سرما و سرد و برقی که مردم را پیم هلاک باشد **آنزای ی** بفتح ثالث و سکون رابع و دال
 ایجد بمعنی رنگ و لون باشد **آنزای ک** بفتح ثالث و سکون رابع و دال ایجد بمعنی رنگ و لون باشد و چار وانی نیز گویند که پشت او زخم و جراحت شد
 باشد **آنزای م** بفتح ثالث و سکون رابع و دال ایجد بمعنی دارد آحیا و شرم باشد آ برنگی و عزت و حرمت را گویند آ تاب و طاق بود
 آرم و شفقت و مهر و محبت و نرمی و آدمیت و مردمی غم و اندوه و تنگی و سختی و الم را گویند آ عدل و انصاف و یکدل باشد
 آ ظاهر و آشکارا گویند آ سلامتی و راحت بوده نگاه داشت و پاس خاطر و تحمل باشد آ غضب و قهر و خشم را گویند آ
 بخواری و زاری گذاشتن باشد آ آ تفسیر و گناه را گویند آ بمعنی مسلمان شدن باشد آ نام دختر خسرو پرویز است و او چهار
 ماه پادشاهی کرد **آنزای میدخت** بکسر میم و ضم دال نام دختر خسرو پرویز است و او چهار ماه و بعضی گویند شش ماه پاد
 کرد و نام شهری هم هست که او بنا کرده است **آنزای ن** بفتح رابع برون باد رنگ بمعنی غم سخت و محنت صعب و درنج
 باشد و بمعنی خیار سبز هم بنظر آمده است **آنزای ک** بضم ثالث و سکون غین نقطه دار و انچه از شاخها درخت خرمبا و ناک انکو
 و درختان دیگر بپزند و آنرا بعضی جمله خوانند **آنزای ی** برون و معنی آزرده است که شاخها درخت بریده باشد
 و لیف خرمبا را نیز گویند **آنزای ک** بفتح فاء و سکون نون و دال ایجد بالف کشیده و یکاف زده قوس و قزح را گویند
آنزای ک بازای فارسی برون و معنی آزرده است که قوس و قزح باشد **آنزای ک** بازای فارسی ساکن و کسر

فارسی بنون زده دهری باشد که آنرا مانند پنجه ساختند باشند و از عقب آن بتوان نگاه کرد **آزمنند** بامیم بروزن پای بند
 خداوند حرص و آزار باشد یعنی مرخص و صاحب خواهش چه مند یعنی صاحب و خداوند است **آزموون** بروزن و از کون
 آزمایش و امتحان را گویند **آزمنند** بازای فارسی بروزن پای بند کلی باشد که بر روی خشت پهن کنند و خشت دیگر بر
 بالای آن گذارند و کل و لاله نه حوض و جوی را نیز گویند و کلابه را هم نیز گفته **آزمنند** بروزن اکندن بمعنی آجیده
 کردن باشد **آزمنند** بروزن و اخندیدن در میان دو خشت کل آکندن باشد **آزمنند** بفتح ثالث و سکون رابع
 و کاف فارسی چین و شکنج را گویند که بر بزرگان نام مردم افتد خواه از پیری و خواه از قهر و غضب باشد **آزمنند** بازای هوز
 وزن ساطور صاحب حرص و آزار را گویند که در هرین باشد این لفظ مرکبست همچو کجور و رنجور و بمعنی هوسناکم گفته اند و بروزن
 داد که آمده است که صاحب و خداوند حرص و شره آزد باشد چه از بمعنی حرص است و در بمعنی صاحب و خداوند **آزمنند**
 بروزن آدوغ بمعنی پراستن باشد یعنی بریدن شاخها از بادق و بعضی شاخها را گویند که از درخت خراب و تالک و غیره بریده اند
آزمنند بازای فارسی بروزن و معنی آدوغت که شاخها بریده درخت خراب و تالک و غیره باشد و لیف خرم را نیز گویند
آزمنند بروزن تا زبان فرشی را گویند که از خشت پخته و سنگ کرده باشند **آزمنند** بازای فارسی و بای حلی بروزن
 تارنج مطلق **آزمنند** عموما و چرک گوشه چشم را خصوصا و بجز در معنی خوانند **آزمنند** بازای هوز بروزن بازید
 بمعنی خلافت سوزن و امثال آن باشد و بمعنی رنگ کردن هم گفته اند و بمعنی آزریدن و آزار دادن هم بنظر آمده است
آزمنند بازای فارسی بروزن و معنی آزریدن باشد که خلافت سوزن و امثال آنست و آجیده کردن را نیز گویند
 خواه با سوزن باشد و خواه بغیر سوزن **آزمنند** بزوزن جاگیر بمعنی آزار و بجز و محنت باشد **آزمنند** بازای فارسی بروزن
 جاگیر بمعنی آماده و مهیا کردن باشد مطلقا و تالاب و آبگیر و اسفخر را نیز گویند و بمعنی غلبه و زیادتی و بانگ و فریاد هم آمده
 و بمعنی بزرگ و هشیار و هوشمند هم هست و پرهیزکار را نیز گویند **آزمنند** بازای بی نقطه بالف کشیده و بکاف زده بمعنی
 بانگ و فریاد کردن مطلقا هم از آدمی و سوزن **آزمنند** بروزن بازای پیدن بمعنی بانگ کردن و هشیار
 و خبر دار نمودن و مهیا و آماده ساختن باشد **آزمنند** بجز بازای هوز و سکون بای حلی و غیر نقطه دار تنفر و نفرت را گویند
 از اقوال و افعال کسی در ظاهر باطن بهم رسد **آزمنند** بازای فارسی بروزن آینه آلتی باشد از فولاد که سنگ آسبیا
 بدان نیز گفته **آزمنند** طاس مطلق آسبیا را گویند خواه بدست گردانند و خواه بآب و خواه بچا و او آن سنگ است
 و مستطع و نرم شدن و خورد کردن بدن دانند کنند و جور را نیز گویند در زیر آسبیا و نوعی از رنجا باشد بغایت خوشبوی و نام جانور
 سفید و سردم او سیاه می باشد و از پوستش پوستین سازند و از اجزای قائم خوانند و شتر را نیز گویند که موی او میخند
 و نام فرید ایست از فرای فارس و در ترکی نام شهر است از ولایت قیماق و در عربی درخت مورچه او بار و بر آن راحت **آزمنند**
 گویند عصا موسی از چوب آس بوده و در ملک دوم درخت آن از جاهای دیگر بزرگ تر میشود و شکوفه آن خوشبو می باشد
 هر کس که آنرا ببوید و بخواب رود البته غمناک شود و بقیه عمل را نیز گویند که در شان انگبین مانده باشد و بقیه خاکتر را نیز گویند
 که در رنجا مانده باشد و نشانه های عمارت خراب را هم گفته اند و در هندی بمعنی امید و ارمی باشد و کان تیر اندازی را نیز گویند
آس با سین بالف کشیده زیب و زینت و آرایش باشد و بمعنی همان دردم هست که خیاره باشد و بجز تناوب خوانند
 و شب و نظیر و مانند را خوانند و بمعنی سنگین و وفار هم آمده است و آسودن و آسودگی و آسایش و آسانیده را نیز گویند و **آس**

با سودن هم هست یعنی پاسا و آسوده شود و بمعنی صفت و صلاحیت باشد و طور و روش و قاعده و قانون را نیز گویند
 آسار مخ بروزن آواره بمعنی جاب باشد که از شمردن و حساب کردنش آسار فن و من بفتح همز و سکون فا
 وزای هوز مضموم بوا و ونون زده بمعنی آزینه است و آن آلی باشد از فولاد که آسبار ابدان نیز گویند آسار بر
 وزن پامال اساس و بنیاد را گویند آسانی بروزن نادانی نقیض دشواری باشد و خواب و آسایش را نیز گویند
 آسبان بروزن پاسبا بمعنی آسیابان باشد چه آسیار آس میگویند آس بی بکر ثالث و فتح بای اجد
 و کسر رای قرشت بالشدید تختانی زده مورد صحرائیست و بهترین آن رومی باشد طبع آن گرم و خشک است و
 علت صرع را فایده دهد و او را مورد اسفرم نیز گویند آستان بسکون ثالث و فوقانی بالف کثیده بروزن آس
 معروفست که کفش کن و میا در خانه باشد و آنرا آستانه هم گویند و بر پشت خوابیدن را نیز گویند و بکر ثالث استخراج
 سالهای مخوفه مولود باشد که آنرا بجر بی قران و عقبه خوانند آستان برخواستن کنایه از خراب شدن
 باشد و بمعنی بپندی و رفعت و جاه و دولت هم آمده است آستان فنا بکسر نون کنایه از دنیا و فانیست
 آستانه کردن کنایه از آسمان دنیا است که فلک قمر باشد و آنرا آستانه کردن هم میگویند که بجای الف یاد
 باشد آستن بمعنی بطانه است و کنایه از باطن هر چیز باشد آستن بکسر رابع مخفف آستن باشد آستن
 بروزن راستی بمعنی آستن است که مخفف آستن باشد آستیم بامیم بروزن و معنی آستن است و خونی باشد که
 از جراحت رود و بعضی جراحتی را گویند که متدمل شده باشد و چرک در میان آن مانده باشد و سرمانی را نیز گویند که چرک
 زنده و جراحت بسبب آن آس کند و بمعنی در نماظروف و او این هم آمده است آستن افشاندن کنایه از
 ترک دادن و انکار نمودن باشد و بمعنی قصر کردن هم هست و انعام و بخشش نمودن را نیز گویند آستن برچیدن
 کنایه از مستعد و مهیا و آماده شدن بکاری باشد آستن بر زمین بمعنی آستن برچیدن است که کنایه از
 مستعد شدن بکاری باشد آستن قی ز کردن کنایه از دست کوتاه کردن باشد یعنی دست درازی
 و فضولی کردن آستن فشاندن بمعنی آستن افشاندن است که کنایه از ترک دادن و تقاضی نمودن و بخشش کردن
 باشد آستن مالیدن بمعنی آستن برچیدن است که کنایه از مستعد و مهیا شدن بکاری باشد آستینه
 بروزن ماستیه تخم مرغ را گویند آسس بضم ثالث و سکون رای بی نقطه بمعنی کشت زار و غله زار باشد و بزبان علمی اهل
 هند آدم خوار را گویند آسرس بکسر رابع و سکون تختانی و سین بی نقطه میدان اسب دوانی را گویند آسغه
 بضم ثالث و سکون عین نقطه دار و فتح دال بی نقطه هیزم نیم سوخته را گویند و بفتح ثالث بمعنی آماده و مستعد و مهیا باشد
 آسغه بضم ثالث بروزن آفته بمعنی اول آسغه است که هیزم نیم سوخته باشد آسک بروزن آسک موضعی است
 نزدیک آره جان و آره جاشهریت که میان او و شیراز شصت فرسنگ راهست و آنرا عوام آره خان خوانند آسکون
 بروزن ابکون نام در بای خزر است که در بای کیلان باشد و نام ولایتی هم هست آسما بامیم بروزن شاخار خنت
 و بجر بی آس خوانند آسمان معروفست و بجر بی سما و فلک خوانند و معنی ترکیبی آن آسما است است باعتبار
 کردیدن چه آسیار آس نیز گویند و نام فرشته است که موکلست بر موات و او را غر را سبل نیز خوانند و نام روزیست و چشم
 از همراه شمس و تدبیر مصالح روز مذکور با و تعلق دارد و بعضی روزیست و پنجم از همراه شمس را آسما گویند و اها علم است

پس بر بکسر نون و فتح بای ایجد فلک نهم را گویند و آنرا فلک الافلاک خوانند **آسمان** در فتح دال و برای نطقه
 که کشتان را گویند و بعربی بجه خوانند **آسمان و ربمان** اینست و در جانی گویند که شخصی در برابر معقول
 جواب نادر مقابل گوید **آسمان** بر وزن آستانه سقف خانه را گویند **آسمانی زبان** یعنی زبان آسمان که مراد از آن
 زبان ملائکه است **آسمند** بر وزن ناشکند دروغ گفتن بفریب و خدعه باشد و سرکشند و حیران را نیز گویند **آسمی**
 بر وزن آبدوغ نام دیو اوست از متابعا امر من که سخن چینی و فتنه انگیزی و دروغ گفتن و میاد و کس جنک انداختن و عداوت
 بهم رسانیدن تعلق بدو دارد **آستستان** بر وزن کافرستان نام پدر زن و امق است و او عاقبت بردست و امنی کشند
آسور بر وزن آلوده یعنی پزحمت و پزحاحت و بهشت باشد و بمعنی خفته و خوابده هم آمده است **آسور** بر وزن کاش
 کشت و زراعت باشد و زمینی را نیز گویند که بجهت کشت و زراعت مستعد و مهیا کرده باشند و در این هم هست که آنرا
 اصل السوس خوانند **آسیا** معروفست و آن سنگی باشد مسطح و مدور بر بالای سنگی دیگر که آب و باد و آدمی و
 حیوان دیگر آنرا بگرداند و بعضی گویند آنچه باب کرد آسیا گویند و آنچه بدست گردانند یا چارواگرانند آسیا نمیکویند
 چه اصل این لغت آس آب بوده لبکون سین و سین را کسر دادند آس آب شد بنا بر آنکه در لغت فارسی حرف آخر مضاعف
 مکسور می باشد و چون فارسیا الف ممدوده را د و الف اعتبار میکنند و مقرأست که هر گاه بر اول کلمه که مصدر باشد
 باشد یکی از این چهار حرف که بای زانده و بای اسرومیم نمی و نون نفی باشد در آوردند بیک الف را بیا قلب کرده الف دیگر را بجا
 خود میکنند و کلمه آس را بر آب افزودند و بیک الف را بیا قلب کردند آسیا شد پس آسیای دست و آسیا با دگفتن صحیح شد
 و لهذا آسی که بجزو کا و کرده اند خراس و آنچه بدست گردانند دست آس گویند و چون در فارسی و او بیا بر عکس تبدیل مییابد
 آسیا و گفتن صحیح باشد و در این لغت یا ژا و هر دو بکثرت استعمال افتاده است و بعربی رحی میگویند **آسیا اثرن** با
 الف ممدوده و فتح ثای فارسی و سکون نون الفی باشد که آسیا را بدان نیز گفتند و بعربی نثار گویند **آسیاب** بر وزن ماقتا
 آسیا باشد و آنرا آسیا و نیز گویند **آسیا اثرن** بفتح زای هوز و نون بمعنی آئینه است که آلت آسیا نیز کردن باشد
آسیب بکسر ثالت و سکون تخمانی و بای ایجد مطلق آزار باشد و آزاری را گویند که از پهلو به پهلو زدن و دوش بر دوش
 خوردن و کوفتن و کوفت شدن بهم رسد و آنجری صدمه خوانند و بمعنی آفت و نکت هم آمده است **آسپی** بر وزن جاجیم
 زند و بازند استاد بزرگ مرتبه و عظیم الشان را گویند **آسپی** بفتح هم بمعنی دیوانه مزاج و شیفند و شورید و مدهوش و مضطرب
 و سراسیمه و متحیر و سرکشند باشد و بمعنی خیره هم آمده که از خیرگی باشد **آسپون** بر وزن آبکون بمعنی آسپه باشد که سرکشند و حیران
 و شوریده و مدهوش و خیره باشد **آسپی** بر وزن ناهید نام زن فرعونست که موسی را پرورد **آشام** با شبر نقطه دار بر وزن
 با دام خوردن و آشامیدن کم و اندک را گویند و بعربی قوت لایموت خوانند و بمعنی نوشیدن و آشامیدن آب و شراب و مانند آن
 باشد و اسر یا بمعنی هم هست یعنی پاشام و نبوش و آشامنده را نیز گویند که فاعل آشامیدن باشد و نام ولایت ما بین مشرق و شمال است
 و در آن ولایت عود بغایت خوب میشود و آبی را نیز گویند که در وقت برف چینه شدن ازان گیرند **آشب** بفتح ثالت و سکون با
 ایجد موضعیت از نواحی طالقان و لبکون ثالث هم گفته اند **آش بچکان** چند پدستر است گویند خایه سگ آسب
آش مچتن کتاب از آنست که کئی را از برای آزار کئی برانگیرند **آشی خوار** حلو و طعامی را گویند که بعد از آشته
 میان دوستان بپزند و صرف نمایند **آشفتین** بر وزن و معنی آستین است که قم مرغ باشد **آش خلیل** آش عدس را گویند

آشفتن بضم ثالت برون آفتن بهم برآمده و پریشان حال و عاشق را گویند آشکو با کاف برون چار و مخفف آشکو
 که هر مرتبه از پوشش خانه باشد آشکوب برون خاک روب یعنی آسمان و سقف خانه باشد و هر مرتبه از پوشش
 خانه را نیز گویند چنانکه گویند این عمارت شده آشکوبت یعنی سه مرتبه است و بمعنی چینه دیوار هم آمده است یعنی هر مرتبه
 که از کل دیوار گذارند و آسمان را نیز آشکوب گفتند آشکوب بفتح ثالت برون آرمید مخفف آشامید باشد که ما
 آشامید است آشنا بکون ثالت و نون بالف کشیده معروفست که تقیض بپکانه باشد و شنا و رو آب و هر زدن این
 که شنا کتده باشد و شناوری و آب و رزی را هم گفته اند و نزد محققان شخصی است که بذات نشاء از تحقیق با خود آورده
 و باشد و حدیثش را بطنه آشنائی بود آشناب برون ما هتاب بمعنی شناور باشد که آب و رز و شنا کتده است
 آشناک بفتح کاف فارسی سکون رای فرشت بمعنی شناور باشد که شنا کتده است آشنان بکون و او
 بمعنی شناور باشد آشنان برون و معنی آشنا کتده است که شنا کتده باشد آشنان برون پادشاه بمعنی شنا
 کتده باشد و شنا کتده را نیز گویند آشوش بضم ثالت و سکون و او مخفف آشوبت که شور و فتنه و غوغا باشد آشوش
 برون جاروب بمعنی بهم برآمدن است که بعره مشغله گویند و بمعنی شور و فتنه و غوغا و بمعنی فاعل و امر باین معنی هم هست
 آشوشان بار و دال بفتح برون آشوش و مزوج کردن و خیر نمودن باشد آشوش برون آشوش
 شخص مجهول غیر معروف را گویند آشوشان با فاعل برون و اسوختن بمعنی آشفتن و بهم برآمدن باشد آشیان با یای حلی
 برون ماکان خانه مرغان و سقف خانه باشد آشین برون خاکینه تخم مرغ را گویند آشین هم با های هوز برون
 صد و شصت است را گویند و بعره صهیل خوانند آصف بفتح صاد و سکون فاعل لیسریاست و او یکی از علی بن ابی طالب
 وزیر سلیمان بود و علوم غریبه و سیمیا با و منسوبست و در صحاح الادویه بمعنی بفتح کبر است که در عرجه اصل الکبر است
 و باین معنی بفتح هم نیز آمده است گویند این لغت عبریت **آطر پلال** با طاء و رای بفتح نقطه و دو لام برون چار دیوار
 بلف رومی رستون باشد که از ابر بعره حنیثه البرص خوانند و تخم آنرا استعمال کنند و آن بزرگی تخم کرفس است و کبوتر
 می باشد و بنایت تلخ بود و برص را نافعست و اگر بگویند و در بطنی زن آبتن بدیند بچندیند از دو بعضی گویند همزه اول
 و دویم ممد و دست و لغت یونانیت **آغاس** با غین نقطه دار برون ناچار هر چیزی نم کشیده و خیسیده از آب
 یا از خون بود و فرو شدن نم باشد بزمین و آمیخته و بهم پیوستند و سرشته را نیز گویند و بمعنی برانگیخته و تحریک کرده
 هم آمده است که بعره اغرا خوانند **آغاس** بفتح را و سکون دال بفتح نقطه یعنی بهم پیامیزد و سرشته کند و برانگیخته
 و تحریک نماید و بکون رای یعنی سرشته کرد و بهم آمیخت و تحریک نمود و برانگیزاند **آغاس** بفتح دال و سکون
 نون بمعنی سرشتن و برانگیزاندن و تحریک نمودن و فرو شدن و فرو کردن نم باشد بزمین و غیره **آغاس** بطن
 برون پاشانیدن بمعنی آغار دشت که سرشتن و تحریک نمودن و غیره باشد و فرو کردن نم بود بزمین یا بر جای دیگر
آغاس با زای نقطه دار برون آواز بمعنی صدا و ندا باشد و ابتدای کارها را نیز گویند و بمعنی قصد و اراده هم
 آمده است و امر باین معنی هم هست یعنی قصد کن و اراده نمای **آغاس** برون آواز دست افزار است کفش و نوزان
 را و دالی را نیز گویند که مابین چرم و روی کفش درزند تا آب و خاک بدرون کفش نرود **آغاس** بکون و سکون
 تخانی و دال یعنی ابتدا کرد و قصد و اراده نمود **آغاس** بطن برون آشامید بمعنی قصد و اراده نمودن و ابتدا کرد

آغال بسکون لام بمعنی آشفند کردن و برآشفند ساختن باشد شخصی را بر شخصی دیگر و بمعنی تحریک نمودن و
 و بر شو را بیدن بچنگ هم هست که بعرپا غرا گویند و امر یا بمعنی هم آمده است یعنی تحریک کن و بشوران و ناجا و بده نزد
 را نیز گویند و بعرپ بلع خوانند و جانی باشد که در صحرا و کوه بجهت خوابیدن کوسفندان و چهار پایان دیگر بکشد و
 خانه زنبور را نیز گفته و بمعنی گرفتار کردن چیزی باشد بر چیزی همچو چشم را بگریستن و بمعنی خیسیدن هم گفته اند
آغال پشه نام درختیست بسیار بزرگ و آنرا سده گویند و بر آن چیزها بود مانند خرطبه که پراز پشه باشد و آنرا
 خانه گویند و آن درخت را بعرپ شجره البق خوانند **آغال** بفتح لام و سکون دال مشتق از آغال بیدنست بمعنی
 بچنگ تیز کند و بشورانند **آغال** شش پرواز آسایش مردم را بخصوصت افکندن و تحریص نمودن بچنگ و کسی را بر
 کسی تیز کردن باشد که بعرپا غرا گویند **آغال** بیدن پرواز پاشانیدن بمعنی آغال شش است که تند و تیز کردن هم
 باشد بچنگ و خصوصت افکندن میان مردم و بمعنی تند و تیز شدن و بشوران آمدن و شک فرا گرفتن هم هست
آغال بسکون های هوز بر چنگ تیز کرده شده و آشفند گردیده را گویند **آغر** پرواز ساعره و در خانه خشکی
 را گویند که بعد از گذشتن سیلاب در هر جا آن اندک آبی ایستاده باشد **آغری** پرواز و اگر در جامه نازک و شک
 را گویند و در هر جا دیگر جامه شک پاره پاره نوشته اند **آغش** بفتح ثالت پرواز و ارستن بمعنی پر کردن بود
 در جایی بزور **آغشته** پرواز و ارسته بزور پر کرده شده باشد چیزی در جایی **آغش** بضم ثالت و سکون شین قر
 محقق آغوش که بغل و کنار باشد **آغشته** بفتح ثالت پرواز و اکشته بمعنی آلوده و تر کرده و آمیخته باشد و زمینی را نیز گو
 که آب داده باشند **آغل** بکسر ثالت پرواز عاقل بمعنی آغال و آن جانی باشد که در کوه و صحرا بجهت خوابیدن کوسفندان
 سازند **آغل** بفتح ثالت پرواز و معنی آگند است که پر کردن و پر کرده شده باشد و ماضی پر کردن هم هست یعنی پر کرد
 انباشت **آغل** بفتح ثالت پرواز دارند چیزی در جایی بزور پر کرده باشد و شخصی را نیز گویند که چیز را در جایی بزور
 پر کند و بضم ثالت کلوله پنبه پیچیده باشد و نوعی از عنکبوت هم هست که زهر دارد و بعرپا رتیل خوانند **آغوش** بضم ثالت و سکون
 و او وزای هوز شیر باشد که از کوسفند نوزائیده گیرند **آغوش** با و او مجهول پرواز خاموش بمعنی بغل و بر باشد و بمعنی ستانند
 آمده که در مقابل آزاد است **آغوش** بضم ثالت بمعنی بغل گرفتن و در پر کشیدن باشد **آغول** بضم ثالت و سکون و او مجهول و لام نگاه کردن
 بکوش چشم باشد از روی غضب و خشم **آغیل** پرواز قاپل بمعنی آغولست که نکریستن بکوش چشم باشد از روی خشم **آف** بر
 وزن کاف بمعنی مهر است که بعرپا شمس گویند و آهوی مشک را نیز گفته اند **آفتاب** پرواز ماهتاب بحسب لغت تا بشود
 و پروتو مهر است همچو ماهتاب که تا بشود و دوشنی ماه باشد و بعضی گویند معنی ترکیبی آفت آبت و بحسب اصطلاح شمس را گویند و بمعنی
 در هم آمده است و کتاب از شراب انگوری هم هست و زردار باب سلوک از آفتاب روح مراد است و از ما هفتاد نفس و گویند روح **آفتاب**
 مبتدئ آفتابست و نفس مبتدئ ماهتاب **آفتاب** بر **یول** رفتن کتاب از انتهای عمر و زندگانی و دولت و کامرانی باشد
آفتاب بر صفت این لفظ بر سه چیز اطلاق میگردد خصوصاً بر کل نیلوفر و بر جانوری که مانند است بپلاس و او را **آفتاب** گویند
 گویند و کلی که بر هر طرف آفتاب میل کند بر کهای آن روی بداف جانب کند و اهل هند بر هر کل بود عموماً و طایفه نیز باشد از کبریا
 و مشرکان و افلاکیان **آفتاب** بر **کوع** رفتن بمعنی آفتاب بر دیوار رفتن است که کتاب از انتهای عمر و زندگانی و دولت
 کامرانی باشد **آفتاب** بکل **آفتاب** رفتن کتاب از پنهان ساختن امری بود که در نهایت ظهور باشد **آفتاب** و **آفتاب**

بعضی دال اول شبکه باشد که طفلان از بوی یا سازند و در آفتاب گذارند آفتاب زهری بکسبای لیدر کبابه از غریزه شیرین باشد آفتاب سری بولر کبابه از اشها و زوال عمر و زندگانی و دولت و کامرانی باشد آفتاب سر کوه یعنی آفتاب مردیوار است که کبابه از اشهای عمر و زوال زندگانی باشد آفتاب سوار کبابه از مردم سخنیز باشد آفتاب کوشش کبابه از تمام روی زمین و هر چیز که آفتاب بر آن بتابد و هر بار اینز کویند و آن جانوریت مانند چلباسه قضا کرک بغغ کاف فارسی جانوریت شبیه چلباسه که بسیرانی هر ذون خوانند و کل آفتاب پرست را نیز کویند آفتاب کین بکس کاف فارسی و سکون تختانی و برای فرشت هر چیز که از اجمعه محافظت آفتاب بر بالای سر نگاه دارند آفتاب مرغ برای فرشت بالف کشیده و فتح زای هوز شعله آتش را کویند آفر نکان بانون و کاف فارسی بروند کافرتا نام نسکی است از جمله پست ریک ننگ کتاب زند یعنی قبی است از پست و بیک قسم کتاب مذکور آفر و مرغ با و او مجهول وزای هوز بروند خاک و برفیله چراغ را کویند آفر و مرغ با و او مجهول بروند چار گوشه نام حلوائیت و انجان باشد که آرد و روغن را با هم بامیزند و بدست بمالند تا دانه دانه شود انگاه در پاتیلی کتند و عسل در آن دیزند و بر سر آتش بپزند تا بیک بزد و سخت شود و بعضی کویند نان خورشی است در کیلان و انجان است که زرده تخم مرغ را در شیر خام بریزند و نیک بر هم زنند و بر بالای آتش بپزند تا شیر مانند دلمه شود بعد از آن شیرینی داخل آن سازند و نان در میان آن تربیت کتند یا خشک و پلا و در میان آن بریزند و با قاشق خوبند و لوزینه را نیز آفر و مرغ کویند و بلغور کندم را هم کتند آفر و مرغ لکون نالک نام اصلی فرید و نشت و بعضی او را ذوالقرنین اکبر میگویند آفرین بروند آنتین بمعنی تخم و ستایش و دعای نیک است و بمعنی آفریننده متداولست و نام روز اول خدمت مرقه است از سالهای ملکی آفسانر باسین ل نقطه بروند آستانه افسانر و سرگذشت را کویند آفکانر با کاف فارسی بروند انجانر بچه نار سیده را کویند که مرده ان شک آدمی یا حیوان دیگر بیفتد آفتند بروند پابند جنگ و جدال و عداوت و خصومت را کویند آفتدک بکرتاک و سکون نون و دال اجدد بالف کشیده و بکاف زده قوس و فرج را کویند آفتدیک بروند آدم دیدن بمعنی جنگ و جدال و عداوت و خصومت کردن باشد آقال بروند پامال افکنندنی و بکار نیامدنی و سقط را کویند آفتسقر باسین بی نقطه و قاف بروند چهار عنصر مرغی باشد شکاری از جنس شاهین و مرغ و بهری و لقب پادشاهان ترک هم بوده است و کبابه از زهر هم هست که بخری بوم خوانند و کبابه از آفتاب هم هست کویند این لغت ترکی است آکت بروند چاک بمعنی عیب و عار باشد و آسیب و آفت را نیز کویند و با کاف فارسی نام درختی است در هند و ستان که شیره او زهر قاتلست آکت بعضی کاف نازی و سکون بای فارسی لبوس را کویند و آن کرد اگر داند و ندهانت آکج بغغ نالک و سکون هم هر قلاب را کویند و قلابی که بدان نخ در میخان اندازند و کشتیان کشتی دشمن را بان بجانب خود کشند خصوصا و میوه ایست صحرانی که آنرا علف شیران کویند و بچه لفاع البری خوانند آکج بغغ نالک و سکون کبابی نقطه جلاب را کویند و آن دارون چند باشد جویند و صاف کرده شده آکج بغغ نالک و سکون کما حلی در هم بمعنی آکت که جلاب و جوشانیده باشد که طیبیا مردم دهند آکج بغغ نالک و سکون خای نقطه دار بمعنی آکج است که جلاب و جوشانیده باشد آکده بغغ کاف فارسی و دال اجدد مخفف آکده است که بجه پر کرده شده و اینا باشد آکده بغغ کاف فارسی و دال اجدد مخفف آکده است آکی با کاف فارسی بروند لاغز سرین و کفل را کویند مطلقا آکس بغغ کاف و سکون سیر ل نقطه فلم آهنین سنک تراشان را کویند که بدان سنک تراشند آکده بغغ کاف فارسی

روندن و درسته

بروزن وارسته یعنی تر کرده و آلوده و آمیخته باشد و بکسر کاف محکم پسند را گویند **اکشد** بفتح کاف و سین بی نقطه یعنی آرد خفته و خرد
در چیزی زده و آویزان باشد **اکش** بضم کاف فارسی سکون شین نقطه دار یعنی آغوش است که بر ویغل باشد **اکشد**
بفتح کاف فارسی بروزن و اکشد یعنی تر کرده و آلوده و آمیخته باشد و بکسر کاف فارسی محکم پسند را گویند **اکفت** بفتح کاف فارسی
و سکون فارسی فرشت آزار و بیخ و محنت و آفت را گویند و بکسر کاف فارسی نیز همین معنی دارد **اکن** با کاف فارسی بروزن و
معنی کندنی باشد مثل آنچه در جامه و لحاف و بالترکت از نینب و لپتم و غیره و بعضی برکتده که فاعل بر کردن باشد آمده **اکنج**
بفتح کاف تازی بروزن فارغ تلابی باشد که بدان بیخ در بخدان اندازند و بفتح کاف فارسی یعنی بر و عملو باشد و بعضی زده و امعا گویند
هم هست که آنرا با گوشت و برنج و مصالح پر کرده باشند و بعرپ عصب گویند **اکند** بروزن پابند ماخذی اکندن و پر
کردن باشد یعنی پر کرد و انباشت و بعضی پر کرده شده هم آمده است و پر کردن را نیز گویند **اکندن** مصدر
بمعنی پر کردن و انباشتن **اکندک** بروزن سازنده یعنی پر کرده شده هم آمده است و طولید و اسطبل و پایگاه را نیز
گویند و آخورد و آب راهم گفته و بعرپ معلف خوانند و بعضی پابند یعنی بزم کاف آورده اند و بعضی بزک و فر نیز آمده است
و بعضی آباد کردن و معمور ساختن هم هست **اکندکوش** بضم کاف فارسی و سکون واو و شین فرشت یعنی
آلوده و امن است که کتابه از کناه کار و عاصی باشد و مردمان که در ناشنوا چیزی در گوش آکنده را نیز گویند **اکنش** بفتح
ثالث و کسرون و سکون شین نقطه دار یعنی پر کردن باشد و بعضی هر چیز که درون چیزها بدان برکتد و بعرپ یعنی
خوانند **اکش** بفتح ثالث و نون یعنی آخر آگش است و آن چیزی باشد مانند لپتم و نینب و پیلکه در بالتر و نهالی و لحاف
امثال آن برکتد و معلومی که در میا است و ابره جامه گذارند **اکنیدن** بروزن پاکشیدن یعنی انباشتن و پر کردن
باشد **اکنیدک** بروزن پاکشیده یعنی پر ساخته و انباشته باشد **اکو** بضم کاف تازی و سکون واو و بو را گویند **اکو**
پرنده ایست شوم و نامبارک **اکو** با کاف فارسی بروزن ساطوره خست بخند را گویند و آجور معرب از آنت **اکوش**
با کاف فارسی بروزن و معنی آغوش است که بر ویغل باشد و پرستار و بنده را میگویند که در مقابل آزاد است **اکوشیدک**
بروزن و معنی آغوشیدن است که در برکتشیدن و در ویغل گرفتن باشد **اکوشن** بروزن و معنی واژون و نکوز باشد
چهارگون سرنگون را گویند **اکوش** بکسر ثالث و سکون تخانی و شین فرشت یعنی در آنچه باشد چه اندر آکشد یعنی
اندر آنچه و چنگ در چیزی زده و دراز کرده را نیز گویند و بعضی دراز کردن و در آنچه بجزی هم هست **اکین** بروزن آیین
بمعنی الامال و آکنده باشد و بعضی فر نیز آمده است که نقیض لغز باشد **اکل** بسکون لام بروزن زال سرخ نیز یک را گویند
مرضی است مهلك که زنان نوزائیده را تا هفت روز واقع میشود و اعتقاد عوام آنت که جتی باشد باین نام که مزاحمت بزنان نوزائید
میرساند و نوعی از ماهی هم هست و در عرپ سراب را گویند بخاریت آب نما و بعضی اولاد و عنبریت و قوم هم آمده است و چیزی که
مانند سراب در صبح و شام نمایان میشود و بترکی مهر و نیکین پادشاهان باشد و امر بستن هم هست یعنی بستن و در هند
نام درختی است که از بیخ آن رنگ سرخی حاصل شود مانند رنگ روناس و بدان جامه رنگ کنند و در دواها نیز بکار آید **اکلا** بروزن
کالا یعنی اول آنت که سرخ نیز یک باشد **اکلا** بسکون سین بی نقطه زغال و انکت را گویند **اکلا** بفتح لام یعنی لاله و شقایق
باشد و بفتح هزه هم درست است **اکلان** بروزن پالان نام و لایقی و نام عمده ایست و بعضی گویند شهر ایست در ترکستان نام کوهی
هست **اکلا** بسکون واو آتش شعله ناک را گویند و بفتح هزه هم درست است **اکلا** بفتح واو یعنی دیکدان و جای که در آن آتش روشن

کنند و دوباره خوب را نیز گویند که اطفال بدان بازی میکنند یکی بزنگ بغداد سه و جب و دیگری کوچک بمقدار یک قبضه و سه چهارم خوب
 نیز میباشد **الایش** بوزن آسایش یعنی آلودگی و عیب و تردامنی و فسق و فجور و خیانت و امثال اینها باشد **الک** بوزن لاخر کفل
 سرین را گویند مطلقا **الکت** لبکون سین **نقطه** و فوقانی یعنی آراست که کفل و سرین باشد مطلقا **الک** طمعا لبکون
 ثالث مهر و نیک پادشاهان را گویند و بعضی گویند بر لغت ترکیست **الغده** باغیر نقطه بوزن آن زده یعنی مهر آلود و خشک و چنگ
 او باشد **الغو** نیز بوزن باز گویند یعنی غازه است و آن سرخی باشد که زنان بر سر میمالند **الفتن** باقا بوزن و معنی آشفتن باشد
الفت بوزن و معنی آشفته است و زرد بکس و کوی و در ویش نام دارد را نیز گویند **الک** بوزن کالک سنبل الطیب را گویند و در
 بکار برند و معنی **الکون** با کاف فارسی بوزن و معنی آشفته است که غازه و سرخی زنان باشد **ال معصر** بکسر ثالث
 نوعی از ماهی دم دارد باشد و سرخ نیز رنگ را نیز گفته اند **الکج** بضم ثالث و سکون نون وجم الوجد را گویند و آن مبهوه البت معنی **الک**
 بوزن آنست کوی باشد که در اطراف قلعهها جهت محاصره و گرفتن آن کنند و مورچال همانست و بعضی دیوار را گویند که جهت محافظت خود
 و حواله از برای قلعه سازند و جمعی از مردم را نیز گویند که مردم بیرون قلعه جایجا بواسطه گرفتن قلعه و مردم درون قلعه جهت محافظت قلعه تعیین
الک بوزن خالو مبهوه البت معروف و مخفف آلود نیز باشد که از آلودگیست و داش و کوه خشت پری را نیز گویند **الورد** و **المن**
 مردم نامقید و فاسق و فاجر و کناه کار و عاصی را گویند **الوس** بوزن ناموس نگاه کردن بکوشه چشم باشد از **الوس** و **الوک**
 بضم کاف فارسی و سکون را و فتح دال **نقطه** مبهوه البت زرد رنگ شبیه بزرد الو **الون** بوزن بار بند نام کوهیست در همدان که **الون**
 شهرت دارد **المر** بوزن لاله سنبل الطیب را گویند و آن کبابیست که درد و آها بکار برند و بضم ثالث پرنده البت که آنرا بعر عفا
 میگویند **المن** بوزن فالیز خنده و لکنداختن و برجتن و خیز کردن ستور باشد **المن** بضم ثالث بفتح زای نقطه دار و سکون نون و فتح دال
 بی نقطه اسب و استر چمنده و بدخوی و لکد زن را گویند **اماج** با میم بوزن تاراج خاکی باشد که نشانه تیر را بدان نصب کنند چنانکه
 جایی را گویند که نشانه در آنجا نهند و معنی نشانه تیر هم آمده است و آلتی را نیز گویند از آهن که بر نیز بکوان زمین را بدان شیار کنند
 پادشاهان را نیز گفته اند و یکجمله از بیت و چهار حقه فرسنگ باشد چهره فرسنگی سه میلست و هر میلی مسافت دو نوا و هر نوا **بقدر**
 چهار آماج پس هر فرسنگی بیت و چهار آماج باشد **امای** بفتح دال و سکون نون معنی ساختن و ساخته شدن و پر و ملو کردن **امای**
 و مهیا کردن و مستعد نمودن باشد **امای** معنی ساخته و پرداخته و مهیا کرده باشد **امام** بوزن آزار مرضی است که از استسقا
 و معنی نهایت طلب و نفخ و تجس باشد و معنی حساب هم هست چنانکه آماره کیر محاسب و حساب گیرنده را گویند و معنی استقصا و تتبع هم بنظر آید
امام بوزن و معنی آماره است که مرض استسقا و نهایت نفخ و تجس و حساب و تتبع باشد **اماس** لبکون سین **نقطه** بضم
 مردم باشد که بر آمده کیت در اعضا خواه با درد باشد و خواه پدید آید **امام** بوزن ناگاه معنی آما سر است که مردم و بر آمده کی اعضا
امای لبکون یای عطی معنی پر کتده و آراینده و ساخته و مستعد و مهیا کتده باشد و امرای معنی هم هست یعنی پرکن و پیارای و مهیا
 و مستعد نمای **آخت** بضم ثالث بوزن ناچند مختلف موخناست **امک** بفتح ثالث و دال ایله معروفست که از آمدن باشد و **لطیفه**
 بدهد را نیز گویند **امش** بضم ثالث و سکون رای بی نقطه و غیر نقطه دار معنی تقع و فایده است و ذخیره و مایه را نیز گویند و معنی **امش**
 و قیمت و مقدار و مرتبه نیز آمده و معنی حصه و چیزی اندک هم هست و اصل و زبده و خلاصه هر چیزی را نیز گفته اند و بفتح ثالث هم درست است
امل بضم ثالث و سکون لام نام شهر و ازندراست **امل** بضم ثالث و فتح رابع دو ابلیست کثیر النفع و عربیان **املج** باشد گویند و در
 از آن کوفتند دو ساعت در آب شیرین میوشانند و بعد از آن صاف کنند و سه چهار نوبت در چشم چکانند سفید بر آید که در چشم بود سودا

آفت

آمنت بفتح ثالث و نون توده هر من هیزم شکافته را گویند و پشت و پشتواره هیزم بسند را نیز گویند و بکسر ثالث نام ماده حضرت
 رسالت پناه صلی الله علیه و آله است **آموی** بضم ثالث و سکون و او مخفف آمولست و آن رودخانه باشد مشهور و معروف واقع
 میان ایران و توران و بعضی گویند دهیست که این رودخانه موسوم بآن ده است و نیز می گویند منبت یا چون ذرات **آموش** با تا
 فوقانی بر وزن لاموت آشیبا جانوران شکاری را گویند همچو باز و شاهین و مرغ و امثال آن **آموشیا** بکسر فوقانی و تحتانی بالف کشند
 بلغت دند و بازند کثیره و پرستار و خدمتکار باشد **آموشگان** انبیا و اولیا صلوات الله علیهم اجمعین را گویند
آموی بر وزن نابود یعنی راجعت و بر آراست و ساخت و کرد **آموی** بر وزن آسودن بمعنی آراستن و آراسته شدن
 و آمیختن و آمیخته شدن و ساختن و ساخته کردن و برگردن و مملو ساختن باشد **آموی** بر وزن آسوده لعل و مر و اید و امثال
 آن را گویند که در ریشه کشیده شده باشد و بمعنی برگردن و مملو ساختن هم هست و آراسته و پراسته را نیز گویند و ترجمه لفظیست که در عربی
 مندرج خوانند **آموزگار** یا کاف فارسی آموزنده و آموزاننده را گویند که معلم و استاد باشد **آموشی** بسکون سبز بنقطه
 و کسر نون و تحتانی ساکن بر وزن یا بیشتر که بشوهر داشته باشند هر یک دیگری را **آموشی** باشد **آموان** بفتح لام و سکون نون بیونجا
 نشاسته را گویند که از آن فالوده و آهار پزند **آمون** بر وزن هامون رودیست که در میان خوارزم گذرد و میان ترکستان و خراسان واقع است
 و بمعنی پر و لبالب و مملو و بزرگ هم هست **آموی** بسکون بای عطی نام شهر است بر کنار چین و چین منسوب بآن شهر است و بمعنی
 برگردن و مملو ساختن و امر یا بمعنی فاعل هم آمده است **آموی** بفتح تحتانی بمعنی آمولست و آن رودخانه باشد مشهور آمده
 وزن نامه بمعنی دوات نویسنده کی باشد و توده و پشت هیزم را نیز گفته اند **آمین** بر وزن کار بمعنی آمیزش و مباشرت و جماع باشد و
آمین دو چیز یا زیاده را هم گویند **آمیش** بازاری فارسی بر وزن و معنی آمیز است که آمیختن دو چیز یا زیاده بهم باشد **آمین** بر وزن
 پاکیزه بمعنی آمیختن و مباشرت و جماع را نیز گویند و بمعنی مزاج و طبیعت هم آمده است و بمعنی مردم پیرو کنند و ریش و مو بزرگ است **آمیش**
 بازاری فارسی بر وزن آویزه مردم ریش و مو بزرگ و کهن باشد و بمعنی آمیختن هم هست و مردم شاعر و موزون را نیز گویند **آمین** بر وزن
 با هم بر وزن پاکیزه و مردم ریش جو و کندم و دو مو بزرگ را گویند و بجز کحل خوانند **آمیغ** بسکون غین نقطه دار بمعنی حقیقت بود که
 در مقابل مجاز است و **آمین** و آمیزش دو چیز باشد با هم و مباشرت و جماعت را نیز گویند **آمیغ** بفتح غین نقطه دار بمعنی آمیختن و آمیزش
 و جماعت و مباشرت باشد **آمیغی** بکسر غین نقطه دار و سکون تحتانی بمعنی حقیقتی باشد که در مقابل مجاز است آن بر وزن جا بمعنی وقت
 هنگام و اشاره بچیزی دور باشد از غیر ذوی العقول همچو اینکه اشاره بچیزی نزدیکست و نمک و چاشنی و حالی و کیفیتی را نیز گویند که درین
 باشد و بتقریر در نمی آید و آنرا جز بدوق نتوان یافت و بمعنی عقل و بمعنی شراب هم بنظر آمده است **آنت** بسکون نون و نای قرشت بمعنی
 بفتح نون باشد یعنی تر آن همچنانکه گویند **آنت** بسکون نون و نای قرشت بمعنی آنت بسکون نون و نای قرشت بمعنی آنت
 نون و سکون چم نام داروئیست که آنرا بجز زعفران گویند **آندون** بمعنی آنجا و آنچنان و آنگاه و آترمان باشد همچو آید که بمعنی آنجا
 و آنچنین و آترمانست **آنت** بفتح ثالث بر وزن و بسند بیخ کیهیست خوشبو و آنرا بجز سعد گویند و بکسر نون هم همین معنی است
آنت بفتح ثالث و سکون کاف تصغیر است که اشاره ببعید و چیزی دور باشد همچو اینکه اشاره بقریب و چیزی نزدیکست و بمعنی
 آبله که بر اندام بر می آید هم گفته اند و بسکون ثالث و کاف مخفف نکاست و بمعنی ثالث در عربی سرب را گویند **آنگندن** بسکون
 بمعنی آنگندن که بر ساختن و آنباشتن باشد **آنگیس** بکسر ثالث و سکون تحتانی و فتح سبز بنقطه هم چیزی است را گویند که بدشوهر
 و اشود و بمعنی خون بسند و مداد بسند و امثال آن هم آمده است و آنرا اینست نیز گویند باز یادنی فوقانی **آین** چوپا باشد که ماست

بدان برهم زشتند تا مسکه از دوق جدا شود و نیز بعضی ظرفی باشد سفالین مانند چرم که است را در آن ریزند و جنبانند تا روغن از آن جدا گردد **آو** بر وزن واو آبراکویند چرم در فارسی و او بیابو مکن تبدیل میابد **آول** باثالث بالف کشیده مخفف آواز باشد لهذا از آستان را هزار آواز نیز گویند **آواخ** سکون خای نقطه دار بعضی آواخ است که آه و وای و افسوس و تاسف باشد و قسمت و نصیب نیز گویند **آول** بر وزن ناچار مخفف آواره است که از خانمان دور افتاده باشد و بعضی آواز و ستم هم آمده است و حسب و حساب نیز گویند و بعضی خراب هم آمده است که نقیض آباد باشد **آول** بفتح رای قرشت نابود شده و کم گردیده و پراکنده و پرنیاز گشته و پنا و نشان و از وطن دور افتاده و سرگردان شده را گویند و نیز محاسب نیز هست چه حساب کشنده و محاسب آواره گیر گویند و بعضی خراب هم است که در مقابل آباد است و ظلم و ستم و آزار بر اینز گویند و بعضی تحقیق یعنی هم آمده است و آهن ریزه را گویند که هنگام سوراخ کردن نعل اسب و استرو مانند آن از نعل بیفتند **آول** سکون زای نقطه دار معروفست که صد او ندا و بانگ بلند باشد و بعضی شهر شدن و سرگشته هم آمده است **آول** از گشتن یعنی شهوشدن و مشهور گردیدن باشد **آواخ** بفتح زای هوز و بعضی شهرت باو گفتار و حرف زدن بلند را نیز گویند و چند نغمه است از موسیقی که آواز اشتر آوازه گویند و آن سلمک و شهنواز و مایه و نورد و زوگر و ایند و گوشه **آول** از گشتن یعنی آواز گشتن است که بعضی شهرت گرفتن و سرگردیدن و مشهور شدن باشد **آواخ** بفتح ثالث و سکون عا نقطه دار یعنی آواخت که آه و افسوس و قسمت و نصیب باشد **آو** بر وزن باور یعنی در سست و تحقیق و یقین باشد و بعضی فلک هفتم نیز هست که زحل باشد و آورنده نیز گویند و امر یا یعنی هم هست یعنی پیاور و بعضی صاحب خداوند نیز گفته اند و قتی که بالفظی مرکب شود همچو جنک آو و دلاور و زور آور و مانند آن و بعضی کبر و شست و بد قیافه هم بنظر آمده و شعر زشت و بد را نیز گفته اند **آو** و بعضی هم یعنی آوار سبزه که در قتر حسابها پراکنده باشد **آو** بر وزن ناورد معروفست که نقیض برد باشد و بعضی جنک و سپکار و کارزار هم هست و بعضی هم باخو **آو** **کاه** یعنی جنک کاه باشد چه آورده بعضی جنک **آو** بر وزن بکنی جمله کردن و جنک آوری نمودن باشد **آو** بفتح رابع و سکون نون و دال جمله بغداد را گویند و رود نیل را نیز گفته اند و بعضی مکرو فریب و حیل هم بنظر آمده است **آو** بفتح رابع و سکون هاء را هکنه آبراکویند **آو** بر وزن باو و صاحب یقین و تحقیق را گویند چه آورده بعضی تحقیق و یقین است **آو** بکشین نقطه دار و سکون نون کا کوفی را گویند و آن گیاه است که بعضی ستر بری خوانند **آول** بر وزن هاون مخفف و نکست که او پنجه و آویران شده باشد **آول** بر وزن پانده یا را گویند که خوشها انکور از آن پیاورند و لنگی و جامد و غیره بر زبان اندازند و محبت و دلیل بر بهار را نیز گویند و بعضی ظروف و اوانی باشد مثل کاسه و کوزه و امثال آن و بعضی و عا گویند و تخت و مسند را هم گفته اند و بعضی شطرنج باشد و آن بازی است مشهور و بعضی اول و نخست هم و بعضی کسرتک هم گفته اند **آول** بر وزن رامنگ ظرف باشد که شراب در آن گشتند **آول** سکون نون و کاف فارسی یعنی ریشما باشد و رخ بر آن اندازند و خوشها انکور نیز از آن آویزند و چیزی آنچه را نیز گویند **آونکان** بر وزن نافرما و تحقیق و آنچه شده و آویزان از آن **آو** بفتح ثالث و ظهورها بعضی آه و وای و افسوس باشد یا خایها نام شهرت نزدیک بساوه و کوره و دوش خشت بری را هم گفته اند و بر آواز صد او ندا باشد و نیز گویند که نقاشان در وزنده کان بر کنار چیزها بکشند و بد و زنده **آو** بفتح بر وزن و معنی آویز است که از او چنین میاید چه در فارسی هم میاید برای هوز بر عکس تبدیل میابد **آو** بفتح کان بازا و کاف فارسی بر وزن مالیزبان خواص و دلبران و معشوقان را گویند **آو** بکن سکون کاف فارسی و نون ساکن کدای بر هم و ابرام کنند را گویند **آو** بفتح بر وزن پاکیزه و شواره گویند **آو** بفتح بازای فارسی یعنی خا و خالص و پاک و پاکیزه و شراب انکوری باشد **آو** بکشین باشین نقطه دار بر وزن باشیند کا کوفی را گویند و آن گیاه است که بعضی ستر بر خوشها و در کابلان گنگو گویند و بعضی آو بفتح و بر کشیدن تیغ از غلاف هم آمده است **آول** بکشین بفتح شهر نقطه دار بعضی اول آو بکشین است که کا کوفی است

آه بکون ها که بوقت افسوس و حسرت و مصیبت گویند **آها** بر وزن ناها را بعضی خوش چیز می گویند باشد چنانکه
 ناها چیز می خورد باشد چون خوش تر باعث تولد بنا بر آن آشی را که بر کاغذ و جامه مانند تا سبب تویشتان کرده آها را گویند یعنی فولاد
 جوهر در هم آمده است **آهان** بکسر زای نقطه دار سکون تختانی و فتح دال یعنی کشیده باشد خواه مذکشره خواه شمشر کشیده و خواه
 اسب و امثال آن و عمارت های طولانی را نیز گویند **آهنبیا** بر بابی ایجد و نون و یای حلقی و یای پست نقطه تختانی بر وزن ناخلف
 بعضی دهان دره باشد که آنرا خیمه گویند و بعضی شاد و خندانند **آهش** بر وزن نافه یعنی آهانیده است که مطلق کشیده باشد
 از مذکشره و شمشر کشیده و امثال آن و عمارت های طولانی را نیز گویند **آهش** بکسر نالت و سکون خاخذ و تالی فرشت یعنی بر کشید
آهختن بر وزن دانستن یعنی کشیدن باشد مطلقا هم از مذکشره و شمشر از غلاف کشیدن و دست از چیزی کشیدن و امثال اینها
 بر وزن دانسته یعنی کشیده باشد مطلقا **آهر** من برای فرشت بر وزن پاک دامن رهنما بدیها را گویند چنانکه برده رهنما یکی
 هاست **آهر** من بفتح رای فرشت و میم بر وزن کاف زدن بمعنی آهر من است که رهنما بدیها باشد و بکون رای فرشت هم کشیده
 که بر وزن وا کردن باشد و بعضی گویند آهر من شیطان است چنانچه بر زبان فرشت است و بعضی گویند بر زبان نام خدا تعالی است و آهر من
 و این اسم او شویب می گویند که خلق کتبه ظلمت و تاریکی است و بهم رساننده شرف و فساد هم است **آهر** بر وزن باد زدن بمعنی آهر من است
 نام شیطان باشد **آهر** من بکسر رابع و فتح میم بر وزن ماه دیدن بمعنی آهر من است که شیطان و رهنمای بدیها باشد **آهر** میم بفتح میم بمعنی
 که شیطان و رهنمای بدیها باشد **آهش** بفتح میم و سکون نون و دال ایجد کسی را گویند که دروغ گوید تا مردم را فریب دهد **آهن** بفتح
 نالت و سکون نون معروفست و شمشر و تنبغ را نیز آهن گویند **آهش** بفتح نالت و سکون نون و میم بمعنی بر کشیدن باشد مطلقا و امر کشیدن
 هم هست یعنی بکش و نوشنده و کشنده و اندازنده را نیز گویند که فاعل نوشیدند کشیدن و انداختن باشد و بعضی عزم و اراده و سخت و ابتدای
 هم هست **آهن** با جیم بالف کشیده کنایه از مرد سخت جان و معنی کز یعنی سخت کز باشد **آهش** بفتح جیم و سکون دال ایجد یعنی بکشند
 پندازد **آهش** بفتح جیم پنهان گز جولا همکان را گویند و آن چوبست که طول آن موافق عرض جامه است که می مانند و بر سر آن آهنی
 اند و از آن وقت بافته کی بر دو کنار جامه بند کنند و بعضی گویند ریشما باشد که جولا همکان در آخر کار بندند و در سخت خانه بند کنند و با جیم فارسی
 گفته اند **آهن** جفت بضم جیم و سکون فای فرشت آهنی که زمین را بدان شیار کنند **آهش** بر وزن وا کردن یعنی نوشیدند
 کشیدن باشد و بعضی انداختن هم آمده است **آهش** با غای نقطه دار بر وزن پاره کنایه از اسب مرشح پرنده باشد **آهن** بر بابی
 رای فرشت سنگیست که فولاد آهن را بجانب خود کشد گویند چون آب سیر و لعاب دهان ناستا و خون کو سفند ماده را بر آن بمالند با
 آن بر طرف شود **آهن** بفتح رای بی نقطه و سکون کاف فارسی کنایه از اسب صاحب قوت و پر زود باشد **آهن** سری کو فتن
 بکسر نون کنایه از کاری باشد که نتیجه نداشته باشد و بفعل نیاید **آهنگ** بر وزن آفت موزون ساز و آواز باشد و آوازی که در اول خوانند
 و گویند کی بر کشند و قصد اراده و توجه و غیر هم و عزم و شتاب و تعجیل را نیز گویند و بعضی خمیده کی طاق ایوان و امثال آن باشد که با اصطلاح بنا یا
 لنگه گویند و کنار صخره و حوض و امثال آنرا هم گفته اند و بعضی طرز دروش و قاعده و قانون هم آمده و صفر و نما و جانوران را نیز گویند و ماخو کشیده باشد
 یعنی کشید و طولید و شتر خانه و پاکاه و عمارت دراز و طولانی را نیز گفته اند و بعضی ازج خوانند و مقام و مکان حیوانات را نیز گفته اند **آهن** کان
 با کاف فارسی بالف کشیده و بر او زده بمعنی آهن جفت است و آن آهنی باشد که بدان زمین را شیار کنند **آهنگیدن** مصدر است که بعضی
 کشیدن بود مطلقا خواه آواز باشد و خواه تنبغ و شمشر و خواه صفر و نما و جانوران و امثال آنها و قصد کردن و اراده نمودن را نیز گویند **آهنین**
جان بمعنی آهن جانست که کنایه از مردم جفاکش باشد **آهنین** بضم آهنین جانست که کنایه از مردم سخت جان باشد و مردم دلاور و پهلوان

تیرا همین جگر خوانند آهنین ^{بشکن} بفتح رای فرشت و کاف فارسی اسب پر زور و صاحب قوت و دلاور باشد آهنین کسی بضم کاف
 کتایه از سندان آهنی باشد و سندان مسکوی و زرگری نیز هست **آهوی** بروزن کاهو جان نویست معروف که بنامی غزال خوانندش و مطلق
 عیب را نیز گفته اند خواه با مردم باشد و خواه با چیزهای دیگر و معنی هم باشد که از رسیدنش چه آهوی رسیده کی را گویند و معنی فرهاد و آواز بلند هم
 و نام مرغی و علق هم هست که از ابروی صبیق المنقر خوانند و بطریق استعاره چشم را نیز آهوی میگویند و شاهد و معشوق را نیز گفته اند **آهوی**
 پای بابای فارسی الف کشیده و بختانی زده خانه شش پهلو را گویند و خانه مقرنس و کج بری را نیز گفته اند و کتایه از تند و تیز و دیدن هم
آهوی با اول مجهول بروزن کاهو ^{بمعنی زحل} باشد و آن دو انبست بسیارند و نیز **آهوی** بروزن قارون رخنه و نقب را گویند **آهوی**
 بتن بفتح بای ایچد بروزن قارون که نقب کن و جاهجوی را گویند **آهوی** خاوری کتایه از آفتاب عالم ثابت **آهوی** ختن معنی آهوی
 خاوریست که کتایه از خورشید ^{بجمله} ارا باشد **آهوی** نر برین کتایه از آفتاب است و مراعی مللا را نیز گفته اند **آهوی** سیمین ساقی کشیده
 را گویند و آن صاحب سنی است که در مجلس مردم شراب میدهد **آهوی** شیر افکن چشم مطلوب و معشوق و محبوب را گویند و کتایه
 از ساقی هم هست **آهوی** فلک کتایه از خورشید است **آهوی** ماندگرفتن کتایه از انصافی کردن باشد **آهوی**
 بکسرای اول و سکون بای تانی معنی رسیدگی و عیب ناکا باشد **آهی** بروزن ماهی بلغت زند و پازند معنی آهوی باشد که بران غزال گویند
آهی اندر بکسر ثالث بروزن نازبان استخوان بالای دماغ را گویند و آنرا بفری قحف خوانند و معنی شقیقه و کاسه سر هم آمده است و کام
 نیز گویند که ظاعلی باشد لیکن اینجا که بملقوم نزدیکت و بفری حنک گویند **آهیخت** بروزن آویخت یعنی بر کشید و بر آورد اعم از آنکه
 باشد یا چیزی دیگر **آهیختن** بروزن آویختن معنی بر کشیدن و بر آوردن باشد مطلقا **آهیختن** بروزن آویخته معنی بر آورده و بر
 کشیده باشد آیا یا بختانی بالف کشیده کلمه تنقی و استفهام باشد و گاه بی جهت استفسار و استخبار نیز بکار برند چنانکه گویند آیا این مقصد
 خواهد پوست یا نه و گاه در مقام شاید و احتمال دارد هم گفته میشود آیا من بروزن آواز نام غلام سلطان محمود غزنویست و بعضی گویند نام
 یکی از امرای سلطان ابراهیم بن مسعود بن محمود غزنویست **آیشتن** بانای فرشت و نون بروزن دارا شکنه جاسوس را گویند و معنی جاسوس
 هم آمده است **آیشم** بکسر ثالث و سکون شین فرشت و میم بلغت زند و پازند معنی استابست که بر تو ماه باشد **آیشم** بکسر ثالث و سکون
 وابع و فتح نون معنی آیشند است که جاسوس و جاسوس باشد **آیشم** بروزن عایشه معنی آیشند است که جاسوس و جاسوس باشد **آیفت** بکسر
 و سکون فارزای فرشت معنی حاجتی باشد که از خالق و مخلوق خواهند آید بفتح ثالث بروزن و معنی آهن آینه جسمی باشد شفاف از
 شیشه که صورت چیزها در آن نمایان کرد و گاه از فولاد نیز سازند **آینه** ساکنندری و آینه سکندری آینه بود از هنرهای ارسطو که
 بیعتا گاهی از حال فرنگ بر سر مناره اسکندریه که در حد و فرنگ در کنار دریا بنا کرده اسکندر بود نصب کرده بودند شبی پاسبانان
 شده و فرنگیان فرصت یافتند آنرا در آب دریا انداختند و اسکندر پیرا برهم زدند و عاقبت ارسطو آنرا از آب بیرون آورد و کتایه از آینه
 هم هست **آینه** آسمان کتایه از آفتاب عالم ثابت **آینه** افروز و آینه فروز صیقل کو و روشن کرد را گویند و آن شخصی باشد
 چیزها را جلادهد و صیقل کند **آینه** چرخ و آینه چرخ معنی آینه آسمانست که کتایه از خورشید ^{بجمله} ارا باشد **آینه** چینی و
 آینه چینی آینه است که از مال سازند و آنرا بفری سبجل گویند **آینه** خاوری و آینه خاوری کتایه از آفتاب عالم ثابت
آینه لری و آینه دار ستراش و جام را گویند **آینه** نر ای معنی آینه افروز است که صیقل کو و روشن کرد باشد **آینه**
 شش **جهت** و آینه شش جهت اشاره بر دل سرور کاین است صلوات الله علیه و کتایه از اصحاب کهف باشد و رجال
 الغیب را هم گفته اند و مشاهدت را نیز گویند **آینه** کردن و آینه کردن باضافت کتایه از خورشید ^{بجمله} ارا است

اخافت فاعل و امر با معنی باشد آیش با زای فارسی برون پانز شاره آتش را گویند آیتلک بفتح زای فارسی و سکوز کاف
 معنی آیتراست که شاره آتش باشد آیین برون پانز معنی و زینت و آرایش است و رسم و عادت و طرز و روش را نیز گویند نام
 دهیت نزدیک بفار و مویا آیین بر صبی بفتح بای فارسی کتاب از خدمت کردن با نهایت فروتنی باشد آیین چشید
 بکرون نام لحم دو بیت از سی لحم باربد و نام نوانی هم هست از مویق - بیاتق ق هم در همزه با بای ایجد
شتمین شصت و دو لغت و کتابت **آب** بفتح اول و سکون ثانی بزبان نند و پانز بدر را گو
 در هر پانز همین معنی دارد آ با بفتح اول و ثانی بالف کشیده معنی است که عرب مع گویند چنانکه گویند با تو میگویم یعنی با تو میگویم و معنی
 آتش هم هست مطلقا هم از آتش است و آتش سرکه و غیره و با معنی بکسر اول نیز در سنست و در عربی سر از نند و قبول نکردن باشد آباش
 بضم اول برون قماش معنی گویند که از هر جنس مردم در اینجا باشند آباش بضم اول و فتح آخر معنی آباش است که جمعی باشند از هر جنس مردم
 و ابر لغت را با و ابر بعد از الف که او باشد باشد نیز همین معنی گفته اند آباش برون سلام معنی و ام است که فرض باشد ایجد تجرید شش
 کتابه از ترک خواهر و آرزو کردن و از خودی و مزاحمت نفس بر آمدن و از ماسوی الله مجرد کردن یک باشد آجل بضم اول و فتح مای به نقطه و
 ثانی و لام نام پادشاه جا بلسا باشد و آن شهر لیت در مقابل جا بلقا و هر دو در عالم مثالند و بعضی جا بر سا گفته اند که کجا لام رای قرشت باشد
 آبخانر باغی نقطه دار برون اهواز نام ولایت از ترکستان مشهور بظلم گویند مردم اینجا پتر تر سا و آتش پرستند و در اینجا در لیت بسیار
 آبخوسا با سین بی نقطه برون محمود بزبان سرانی دوایت که برک آن سیاه بسرخ مایل باشد و آنرا ابر و سلاوشنکار نیز گویند نفرس آنا
 آبدام با دال ایجد برون بد نام معنی جیست که در مقابل جوهر باشد آبدان برون افغان معنی دو دمان و خاندان باشد و معنی نیز اوار
 و معنی هم آمده است و در مؤبد الفضا با زال نقطه دار نوشته اند آبدرم بکسر اول برون اسپرم نام کتاب شاک مونی است و ابر اعتقاد
 گفته مند پیبر صاحب کتابت و معنی این لغت با اعتقاد او اول و آخر کتابها باشد آبتن بسکون ثانی برون صبر معروفست و معنی صاحب گویند
 و معنی مردم آمده است که در مقابل زن باشد و بفتح ثانی بلغت زند و پانز آلت تناسل را گویند و برد نیز گفته اند که بعربی علی خوانند و معنی
 و آخر هم هست آبتش بفتح اول و ثالث برون مهوش رنگ سرخ و سفید در هم آمیخت را گویند و اسبی که نقطه ها مخالف رنگ او بود باشد
 آبتش خوش شید کنایه از آسمانست آبتش شهر بفتح اول و ثانی و رابع و سکون ثالث و ها و رای قرشت نام اصلی نیشابور است و معدن
 فیروزه اینجا است آبتش قبا بضم قاف نام ولایت از توابع انجا که کنایه اهواز و فارس و واقعت و آباد کرده قباد شهریار است و با زای نقطه دار
 هم گفته اند آبتش کاس برون اشکار معنی غیر و حیران و سرگردان باشد آبتش کاکیا بفتح اول و ثانی و کسر کاف دویم و ثانی بالف کشیده
 و نار عنکبوت را گویند اگر جراحت نهند خون را باز دارد و نکند از که جراحت ورم کند و اگر با سرکه برون بل و خیارک نهند بر گرداند و ابر کاکیا
 بنظر آمده است که در آتش بای ایجد باشد آبس کوه بضم کاف نام شهر لیت از عراق عجم و چون آن شهر بزرگ است که در تدا نکوهست واقع شد
 باین نام موسوم ساختند و معرب آن ابر قوه است و در این زمان معرب استهار دارد آبتش کهن بکسر ثالث و ضم کاف و سکون نون
 مانند نمک گرم خورده و چون بر آب گذارند آب را میجو و کشد و اسفنج الجبهات آبتش کهن بکسر ثالث و ضم میم معنی ابر کهن است که اسفنج الجهر
 باشد آبتش تخم بفتح هم برون بر کردن حلقه باشد از طلا و نقره کندان در دست و پای کتد و آنچه در دست کتد دست ابرض و آنرا که
 در پای کتد پای ابرض خوانند آبتش تخم برون فروزین معنی ابرض است و آن حلقه باشد از طلا و نقره که در دست و پا کتد آبتش
 نرغی کن کنایه از رضادادن و اشاره کردن باشد آبتش و نرغی بفتح نرغی و ضم کاف و سکون نون
 منقوش و کتاره روی و تاره روی و همست و سخاوت باشد آبتش و نرغی بانون و نای قرشت برون پهلوشکن بزبان نند و پانز معنی

مردن باشد که در مقابل زین است **ابن وی** نزال نمر کتابه از ماه نو باشد که بعرپ هلال گویند **ابن یح** بفتح اول و سکون
 ثانی بی کلاه و روی قبا و مثال آن باشد بضم اول و فتح ثانی هویره را گویند و آن پرندۀ ایست که بعرپ جباری و بترکی تغذیه خوانند
 بکسر اول میوه نوری و نوباره باشد **ابن همام** باها بر وزن شفق قام بمعنی طبع است باشد و گویند نام فرشته ایست که ندر پخته عالم
 و نام پیغمبری هم هست **ابن هب** بفتح اول و ثالث و رابع نام پرندۀ ایست بسیار حقیر و نام سر کرده اصحاب فیل هم هست گویند و قتی که خراب کردن
 مکه معطله می آمد در راه میهنم و اصل شد و هر که قرآنی پند بی اختیار سنک بر آن قبر میزند و نام شخصی که کیبانی در صنعا ساخته بود
ابن هب محقق ابراهیم است و آن نوعی از آش باشد که باغوره پزند و مقوی و مفرح دلست و گویند این لغت عربی نیست **ابن شیم**
 بفتح و ضم شین نقطه معروفست گویند و مقرر کرده آن در معاجین قوت باه دهد و بدن را فربه کند و پوشیدن لباس آن شپش پیدانکند و تا سازد
 و نیز بطریق کتابه بر شیم گویند و بجای حرف ثانی فام آمده است که افزینم باشد **الکبیت** بفتح اول و کسرتانی و سکون سین بفتح و فوقانی گو
 نوج است و بعرپ شیم لا ترج خوانند در هضم شود و معده را زبان دارد و بکسر اول و فتح ثانی هم گفته اند **الکبت** بفتح اول و کسرتانی و سکون
 و فوقانی بالف کشیده تفسیر کتاب زند باشد و زند کتاب ابراهیم زرتشت آتش پرست در دین آتش پرستی و بعضی گویند نام صحف ابراهیم است
 و عربیان ابتاق باشد **الکندر** بفتح اول و کسرتانی و فوقانی مفتوح بمعنی جاسوس و جاسوس باشد **الکسکون** بضم کاف فارسی بمعنی آبگون
 که فربه باشد از فرای طبرستان و میان آنقریه و جرجان است و زده راه است **الکتن** بفتح اول و کسرتانی و سکون شین فرشت و فوقانی مفتوح بضم
 پوشیده و پنهان داشتن را گویند **الکفن** باقاف بر وزن جعفر بمعنی شوره است که از آن باروت سازند و در هند و ستان بدان آب سرد بکشد گویند
 این لغت عربیست **الکمار** بر وزن شبکار کشت و زراعت را گویند **الکمل** بفتح اول و ضم ثانی و سکون لام دو ایکست که آنرا بشیرانی بل شیرین
 و طرائث و طرثوث همانست و از جمله قابضات باشد و منع خون رفتن از بینی و مقعد و جمیع اعضا کند و بکسرتانی قافله صغارا است که آنرا هبل گویند
 در طعام کتد **البلق** یا **ام بکراف** کتابه از دنیا و روزگار است باعتبار شب و روز **البلق** بفتح جیم فارسی کتابه از شب و روز است و کتابه
 از روزگار هم هست **البلک** بفتح اول و لام و سکون ثانی و کاف فارسی هر چند در نیک را گویند و عموماً و سیاه و سفید را گویند خصوصاً و ابلق معر
 و بکسرتانی و سکون ثالث و رابع شراره آتش را گویند و با بمعنی بفتح اول و ثانی و ثالث هم آمده است **البلوج** بر وزن محلوچ قند سفید را گویند و
 شکر سفید و قند سوده را ابلوج گفته و با جیم فارسی هم درستست **البلوک** بر وزن مفلوک مردم منافق و دورنگ و فضول را گویند **البلواخ**
 بانون و خای نقطه دار و او مجبول بر وزن افلاطون قلمر و حصار و جاعلم را گویند و با بمعنی بتقدیم نون بر ثانی هم بنظر آمده **ابو خلسا**
 با خای نقطه دار و سین بی نقطه بر وزن ابو در داد و ایکست که او را شنکار خوانند بر آن سیاه لبرخی مایل باشد اگر با شراب خورد شکر زایه
 و از ابر پشم الحار و حناء الغزاله گویند **ابو طامون** با طای حطی بالف کشیده و میم مضموم بوا و نون زده نوعی از مو میا باشد و از آنجا
 کوهی گویند و بعرپ فقر الهی و خوانند گویند این لغت عربیست **ابو علس** بفتح عین بی نقطه و سکون لام و سین سجعصر کلیت که آنرا خیر
 گویند و انواع آن بسیار است بنفش و سرخ و زرد و سیاه و سفید میباشد طبع آن درم زخم را فرو نشاند و با علس نیز بنظر آمده است که
 جای و االف باشد گویند عربیست **ابو قلمون** بفتح قاف و لام بمعنی بوقلمونست و آن نوعی از دشتاروی باشد که هر زمانه بر یکی نماید
 و جانوری نیز هست شبیه بچلپاسه و کتابه از مردمیست که هر ساعت خود را بر یکی پارایند و کتابه از دنیا هم هست و علم مرغی نیز شده است
 و اهل مشرق سنک پشت را گویند **الهمل** بضم اول و هاء موز و سکون ثانی و لام قلم سرد کوهی باشد و بعرپ ثمره العرعر خوانند و
 قلم و همل گویند بضم و او اگر بار و غر بکشد و در ظرف آهنین میوشانند و بر گوشه کجا تند کبرایرد **الهی** بر وزن بنی بمعنی باشد همچنانکه ابا بفتح
 مثل اینکه گویند پشمار و ابی حنا **ابن یاری** بر وزن بردای نوعی از کبوتر باشد و جنسی از بافته و جامه بسیار نازک هم هست **ابیدای**

با و الابد